

Bruselj, 17.12.2015
COM(2015) 660 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (ES) št. 1013/2006 z dne 14. junija 2006 o pošiljkah odpadkov

**Nastajanje, obdelava in čezmejne pošiljke nevarnih odpadkov in drugih odpadkov v
državah članicah Evropske unije, 2010–2012**
{SWD(2015) 291 final}

KAZALO

1.	Uvod.....	2
2.	Poročanje držav članic	3
3.	Nastajanje nevarnih odpadkov	4
4.	Pošiljke odpadkov iz držav članic.....	5
5.	Pošiljke odpadkov v države članice	6
6.	Nezakonite pošiljke, inšpekcijski pregledi in izvršilni ukrepi	7
7.	Splošne ugotovitve.....	9
8.	Nadaljnji ukrepi	10

RAZVOJ DOGODKOV V ZVEZI Z NASTAJANJEM NEVARNIH IN DRUGIH ODPADKOV, NJHOVO OBDELAVO TER NJHOVIM POŠILJANJEM V DRŽAVAH ČLANICAH EU, 2010–2012

1. Uvod

Prehod nevarnih odpadkov prek meja in njihovo odstranjevanje sta urejena z Baselsko konvencijo o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja z dne 22. marca 1989, katere pogodbenica je Evropska unija (EU). Splošni cilj Konvencije je zaščititi zdravje ljudi in okolje pred škodljivimi učinki nevarnih odpadkov.

EU je skupaj z državami Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in drugimi tretjimi državami, ki so pogodbenice Baselske konvencije, vzpostavila sistem za nadzor in kontrolo pošilk odpadkov znotraj svojih meja. Konvencija je v pravo Unije prenesena z Uredbo (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o pošiljkah odpadkov¹ (v nadaljnjem besedilu: Uredba). Uredba, ki se v državah članicah neposredno uporablja, je bila leta 2014 spremenjena z Uredbo (EU) št. 660/2014².

Države članice Sekretariatu Baselske konvencije vsako koledarsko leto za preteklo koledarsko leto predložijo poročilo o zakonskih določbah, izvajanju in okoljevarstvenih ukrepih³. Poročilo se skupaj z dodatnimi informacijami v obliki izpolnjenega vprašalnika o izvajanju pošlje tudi Komisiji⁴. Komisija v skladu s členom 51(4) Uredbe na podlagi izpolnjenih vprašalnikov, ki jih predložijo države članice, vsaka tri leta pripravi poročilo o izvajanju Uredbe. V tem primeru so morale države članice informacije za obdobje 2010–2012 Eurostatu poslati najpozneje do 18. junija 2014.

To je četrto poročilo o izvajanju in zajema obdobje 2010–2012. Tretje poročilo, ki zajema obdobje 2007–2009, je bilo objavljeno avgusta 2012. Podrobne informacije, pridobljene na podlagi poročanja držav članic Baselski konvenciji za obdobje 2010–2012, so na voljo v oddelkih A in B delovnega dokumenta, ki je priložen temu poročilu. Poleg tega so v oddelku E delovnega dokumenta navedeni odgovori držav članic na vprašalnik o izvajanju za obdobje 2010–2012. Kvantitativni in drugi podatki o nastajanju odpadkov, njihovi obdelavi in njihovem pošiljanju so povzeti v preglednicah in prikazih v oddelku A delovnega dokumenta. Najpomembnejše opredelitve so navedene v Dodatku A.1.0 k delovnemu dokumentu.

To poročilo o izvajanju vsebuje tudi primerjavo med odgovori, ki jih je 27 držav članic⁵ predložilo za obdobje 2010–2012, in odgovori za obdobje 2007–2009. Nekateri podatki za obdobje 2007–2009, navedeni v tem poročilu, se razlikujejo od tistih, navedenih v poročilu za obdobje 2007–2009, saj so se v tem poročilu upoštevali odgovori, ki so jih države članice predložile v vmesnem času.

¹ UL L 190, 12.7.2006, str. 1

² UL P 189, 27.6.2014, str. 135

³ Člen 51(1) Uredbe (ES) št. 1013/2006.

⁴ Člen 51(2) Uredbe (ES) št. 1013/2006.

⁵ Razen Hrvaške, ki se je Evropski uniji pridružila 1. julija 2013.

V Baselski konvenciji se izraza „uvoz“ in „izvoz“ uporabljata za vsako pošiljko v državo pogodbenico konvencije ali iz nje. Ta izraza se v skladu s pravom EU uporabljata samo za pošiljke v Evropsko unijo kot celoto ali iz nje. Vendar bi bilo treba ta izraza, ki se v tem dokumentu pojavljata v narekovajih, razumeti v takem smislu, kot se uporabljata v Baselski konvenciji, tj. da zajemata tako zunanje pošiljke kot pošiljke znotraj EU med državami članicami.

2. POROČANJE DRŽAV ČLANIC

V času priprave tega poročila je večina držav članic že odgovorila na vprašalnik Sekretariata Baselske konvencije in vprašalnik Komisije za obdobje 2010–2012⁶. Čeprav je bilo treba vsa poročila za leto 2012 Komisiji predložiti do 31. decembra 2013, je bilo dovoljeno podaljšanje roka. Datum, do katerega je bilo treba opraviti analizo kvantitativnih podatkov iz baselskih poročil, je bil 18. junij 2014. Baselska poročila Irske, Litve, Luksemburga in Španije za leto 2012 so bila predložena po tem datumu, zato jih ni bilo mogoče upoštevati pri pripravi oddelka A delovnega dokumenta.

Podatki o skupnih količinah odpadkov, poslanih iz ene države članice v drugo, so pokazali več neskladnosti med količinami, ki so jih sporočile države „izvoznice“ in „uvoznice“. Leta 2011, ko je bila količina „uvoženih“ nevarnih odpadkov za 17 % večja od „izvožene“ količine, je bilo poročanje najmanj točno. V primeru pošiljanja vseh odpadkov, za katere velja postopek predhodne pisne prijave in soglasja ter ki se v tem dokumentu imenujejo prijavljeni odpadki, je ta razlika znašala 5 %. Leta 2012 je ta razlika pri nevarnih odpadkih znašala 10 % (1 % vseh prijavljenih odpadkov), leta 2010 pa 12 % (2 % vseh prijavljenih odpadkov). Ta velika neskladja opozarjajo na potrebo po elektronski izmenjavi podatkov med pristojnimi organi vseh držav članic EU.

Luksemburg je bil država članica, ki je v poročilih očitno navedla bistveno premajhno količino odpadkov, poslanih iz države. Leta 2011 je poročal, da je v Nemčijo „izvozil“ 103 000 ton vseh prijavljenih odpadkov, Nemčija pa je poročala, da je v istem letu iz Luksemburga „uvozila“ 498 000 ton odpadkov. Podoben vzorec je mogoče opaziti med Luksemburgom in Belgijo.

Količina „uvoženih“ nevarnih odpadkov je bila leta 2009 samo 0,3 % manjša od „izvožene“ količine. Leta 2008 je bila 20 % manjša. Leta 2009 pa je bila v primeru vseh prijavljenih odpadkov 9 % večja.

Ena od mogočih razlag za opažena neskladja je, da države članice o pošiljkah odpadkov morda ne poročajo enako. „Uvozniki“ in „izvozniki“ odpadkov morajo izpolniti prijavnice in transportne dokumente, kot je določeno v prilogah IA in IB k Uredbi. V prijavnem dokumentu je treba navesti „predvideno skupno količino“ odpadkov, ki se bodo poslali, v transportnem dokumentu pa „dejansko količino“ poslanih odpadkov. Če države članice za ti vrednosti navedejo različni količini, bi to lahko prispevalo k opaženim neskladjem.

⁶ Poročili za leti 2010 in 2011, ki ju je Poljska predložila v skladu s členom 51(2), sta bili enaki.

3. NASTAJANJE NEVARNIH ODPADKOV

Nevarni odpadki so opredeljeni v skladu s seznamom vrst odpadkov in/ali sestavin odpadkov (oznake Y1–18 in Y19–45 na seznamu kategorij v Konvenciji) ter nekaterih nevarnih lastnosti. Vendar za namene Konvencije v to opredelitev spadajo tudi odpadki, ki veljajo za nevarne v skladu z nacionalno zakonodajo. „Drugi odpadki“ v tem okviru pomenijo odpadke, zbrane iz gospodinjstev, in ostanke, ki nastanejo pri sežiganju gospodinjskih odpadkov; ti dve kategoriji odpadkov zahtevata posebno obravnavo, zanju pa se izvajajo podobne kontrole kot za nevarne odpadke na podlagi Baselske konvencije (oznaki Y46 in Y47). Popoln seznam oznak Y iz Konvencije je na voljo v oddelku D delovnega dokumenta⁷.

Podatki o skupni količini nastalih nevarnih odpadkov v času priprave tega poročila niso bili popolni za več držav članic, ki niso predložile nobenih informacij⁸. Da bi se zapolnile vrzeli v podatkih, so se uporabile količine, ocenjene na podlagi podatkov iz preteklih let.

Leta 2012 je v EU-27 nastalo približno 76 milijonov ton nevarnih odpadkov. Za primerjavo, leta 2011 je bilo teh odpadkov 75 milijonov ton, leta 2010 pa 76 milijonov ton. Skupna količina nastalih nevarnih odpadkov se je med obdobjema 2007–2009 in 2010–2012 zmanjšala za 4 %. Tako je povprečna letna količina nastalih odpadkov v obdobju 2007–2009 znašala 79 milijonov ton, v obdobju 2010–2012 pa 75 milijonov ton. Vendar preučitev gibanja v daljšem obdobju kaže, da se je letna količina nastalih nevarnih odpadkov v obdobju 2000–2012 povečala za 26 %.

Skupna letna količina nastalih nevarnih odpadkov na prebivalca v EU-27 je bila v tem obdobju poročanja 151 kg leta 2012, 149 kg leta 2011 in 151 kg leta 2010. Ti podatki kažejo, da se je povprečna količina od obdobja 2007–2009, ko je znašala 158 kg, zmanjšala, od leta 2000 pa povečala za 22 %. Ena od mogočih razlag za ta vzorec je, da je zaradi finančne in gospodarske krize nastalo manj odpadkov.

Nemčija je v obdobju 2010–2012 enako kot v obdobju 2007–2009 ustvarila največ nevarnih odpadkov – leta 2012 jih je ustvarila 17 milijonov ton. Sledili sta ji Italija in Francija s po 11 milijoni ton nevarnih odpadkov. Malta je leta 2012 ustvarila najmanj takih odpadkov, in sicer 27 000 ton, sledili pa sta ji Slovenija z 78 000 tonami in Latvija s 85 000 tonami. Na Cipru se je količina nevarnih odpadkov najbolj povečala, saj je leta 2011 ustvaril 84 000 ton, leta 2012 pa 480 000 ton takih odpadkov. V Bolgariji se je količina nevarnih odpadkov najbolj zmanjšala, saj jih je leta 2010 ustvarila 647 000 ton, leta 2012 pa samo 160 000 ton. Države članice niso pojasnile teh sprememb.

Največ nevarnih odpadkov na prebivalca je v obdobju 2010–2012 enako kot v obdobju 2007–2009 nastalo v Estoniji, ki je v povprečju ustvarila 6 902 kg nevarnih odpadkov na prebivalca. Romunija je v obdobju 2010–2012 ustvarila najmanj nevarnih odpadkov na prebivalca s povprečjem 10 kg na prebivalca. Sledila ji je Grčija z 22 kg nevarnih

⁷ Oznake Y iz Baselske konvencije opredeljujejo vrste odpadkov, za katere je treba v skladu s Konvencijo izvajati kontrole. Države članice so jih uporabljale v različni meri. Nekatere so jih uporabljale v celotnem obdobju poročanja, druge jih niso sporočale, nekatere pa so se odločile za uporabo oznak z Evropskega seznama odpadkov.

⁸ Podatki o nastajanju nevarnih odpadkov so bili pridobljeni na podlagi uredbe o statistiki odpadkov.

odpadkov na prebivalca. Romunija je imela najnižje razmerje tudi v obdobju 2007–2009 (šest kilogramov na prebivalca).

4. POŠILJKE ODPADKOV IZ DRŽAV ČLANIC

Glede na uradne podatke, ki so jih sporočile države članice, je skupna količina vseh prijavljenih odpadkov, poslanih iz držav EU-27, leta 2012 znašala 14 milijonov ton, od tega je bilo približno pet milijonov ton nevarnih odpadkov (tj. približno 7 % vseh nevarnih odpadkov, ustvarjenih leta 2012). Ta količina je leta 2011 znašala 15 milijonov ton, leta 2010 pa 12 milijonov ton (od tega je bilo v obeh letih šest milijonov ton nevarnih odpadkov). Za primerjavo, povprečna letna količina vseh „izvoženih“ prijavljenih odpadkov je v obdobju 2007–2009 znašala 11 milijonov ton, od tega je bilo osem milijonov ton nevarnih odpadkov (tj. približno 10 % vseh nevarnih odpadkov, nastalih leta 2012).

Količina vseh prijavljenih odpadkov, poslanih iz držav članic, se je v obdobju 2001–2011 povečala za 126 %. Ta vzorec pa se je leta 2012 spremenil, saj se je količina „izvoženih“ odpadkov v primerjavi z letom 2011 zmanjšala za 2 %. V obdobju 2001–2007 je bilo opaženo veliko povečanje količine nevarnih odpadkov, poslanih iz držav članic (154 %). Vendar se je med letoma 2007 in 2012 količina takih odpadkov, poslanih iz držav članic, zmanjšala za 32 %.

Nizozemska je bila enako kot v obdobju 2007–2009 največja „izvoznica“ vseh prijavljenih odpadkov, ki jih je leta 2012 „izvozila“ tri milijone ton. Nemčija je bila druga največja „izvoznica“, saj je leta 2012 „izvozila“ dva milijona ton odpadkov. Estonija je v istem obdobju „izvozila“ najmanj odpadkov, in sicer 3 000 ton leta 2012.

Francija in Italija sta bili v obdobju 2010–2012 največji „izvoznici“ nevarnih odpadkov, saj je prva leta 2012 „izvozila“ 985 ton takih odpadkov, druga pa 977 ton. Nizozemska je bila največja „izvoznica“ v obdobju 2007–2009, vendar se je leta 2010 količina nevarnih odpadkov, poslanih iz te države, zmanjšala za 73 %. Bolgarija, Ciper, Estonija, Romunija in Slovaška so v obdobju 2010–2012 „izvozili“ najmanjše količine nevarnih odpadkov.

Leta 2009 je bilo največ odpadkov uvrščenih v skupino Y1–Y18, ki je zajela 37 % skupne količine vseh prijavljenih odpadkov, poslanih iz EU-27. 13 % odpadkov je bilo iz kategorije Y19–Y45, 12 % pa iz kategorije Y46–Y47. Čeprav je količina odpadkov iz skupin Y19–Y45 (13–15 %) in Y46–47 (9–14 %) v obdobju 2010–2012 ostala približno enaka, se je delež odpadkov iz skupine Y1–18 glede na skupno količino vseh prijavljenih odpadkov, poslanih iz EU-27, nenehno zmanjševal, in sicer se je zmanjšal s 37 % leta 2009 na 16 % leta 2012. To je posledica povečanja količine odpadkov, ki so bili uvrščeni na podlagi oznak EU ali nacionalnih oznak namesto oznak Y. Leta 2009 je bilo 34 % odpadkov, poslanih iz EU, uvrščenih na podlagi oznak EU ali nacionalnih oznak, leta 2012 pa je bilo tako uvrščenih 55 % vseh odpadkov.

Leta 2012 je bil le 1 % odpadkov poslan brez uvrstitve na podlagi klasifikacije, leta 2011 pa takih nevrščenih pošiljk ni bilo. To pomeni bistveno zmanjšanje v primerjavi s prejšnjimi leti, saj so bili leta 2009 nevrščeni 3 % poslanih odpadkov, leta 2010 pa 4 %. To zmanjšanje je še bolj izrazito v primerjavi z leti pred tem (obdobjem 2005–2008), ko se je ta delež gibal od 7 % do 14 %. Edine države članice, ki so leta 2012 pošiljale nevrščene odpadke, so bile Francija, Grčija in Luksemburg.

Leta 2012 je bilo 94 % nevarnih odpadkov EU obdelanih v državi porekla⁹. Večina nevarnih odpadkov, poslanih iz držav članic, je bila namenjena za predelavo. Ta delež je v letih 2012 in 2011 znašal 70 %, leta 2010 pa 73 %. Za primerjavo, delež „izvoženih“ nevarnih odpadkov, namenjenih za predelavo, je bil v obdobju 2007–2009 večji, saj je leta 2009 znašal 72 %, leta 2008 73 %, leta 2007 pa 78 %¹⁰.

Leta 2012 je 24 % nevarnih odpadkov, poslanih iz EU-27 v predelavo, prišlo iz Francije. Drugi dve veliki „izvoznici“ nevarnih odpadkov, poslanih v predelavo, sta bili Belgija (16 %) in Nizozemska (14 %). Za primerjavo, leta 2009 je 39 % nevarnih odpadkov, poslanih iz EU-27 v predelavo, prišlo iz Nizozemske.

Količina prijavljenih odpadkov, „izvoženih“ v države, ki niso članice OECD, je bila leta 2011 najvišja zaradi velike količine železovih oksidov, ki jo je Finska v navedenem letu poslala na Kitajsko. Za te odpadke je bilo pozneje določeno, da niso odpadki, zato jih finski organi niso več prijavljali.

5. POŠILJKE ODPADKOV V DRŽAVE ČLANICE

Skupna količina vseh prijavljenih odpadkov, poslanih v države EU-27, je leta 2012 znašala 17 milijonov ton, od tega je bilo sedem milijonov ton nevarnih odpadkov. Leta 2011 je bilo takih odpadkov 16 milijonov ton (od tega devet milijonov ton nevarnih odpadkov), leta 2010 pa 14 milijonov ton (od tega osem milijonov ton nevarnih odpadkov). Povprečna letna količina vseh prijavljenih odpadkov, poslanih v države članice, se je povečala s 13 milijonov ton v obdobju 2007–2009 na 16 milijonov ton v obdobju 2010–2012 (v obeh obdobjih je to vključevalo osem milijonov ton nevarnih odpadkov).

Količina vseh prijavljenih odpadkov, poslanih v države članice, se je med letoma 2001 in 2012 povečala za 129 %. V istem obdobju se je količina nevarnih odpadkov, poslanih v države članice, povečala za 127 %, čeprav se je leta 2012 v primerjavi z letom poprej zmanjšala za 23 %.

Količina vseh prijavljenih odpadkov, poslanih v države EU-12¹¹, se je v tem obdobju poročanja bistveno povečala, in sicer s 172 000 ton leta 2010 na 679 000 ton leta 2011 in 692 000 ton leta 2012. To je bila predvsem posledica povečanega poročanja o odpadkih, „uvoženih“ in obdelanih v obratih za predelavo odpadkov v Latviji in na Slovaškem. Iz odpadkov pridobljeno gorivo je predstavljalo večino odpadkov, ki so bili za predelavo „uvoženi“ v Latvijo. Na Slovaško so se večinoma pošiljali „drugi odpadki“, ki jih je bilo 147 000 ton, od tega pa jih je bilo 95 % za predelavo poslanih iz Avstrije.

Nemčija je bila v tem obdobju poročanja tako kot v obdobju 2007–2009 največja „uvoznica“ vseh prijavljenih odpadkov, saj jih je leta 2012 „uvozila“ šest milijonov ton. Francija je bila v istem obdobju druga največja „uvoznica“ in je leta 2012 „uvozila“ dva milijona ton odpadkov. Ti dve državi sta bili v obeh obdobjih poročanja tudi največji

⁹ Ker ni bilo dovolj podatkov za leto 2012, je bil delež ocenjen na podlagi starejših podatkov.

¹⁰ Nekateri nevarni odpadki so bili poslani v „kombinirano“ obdelavo (tj. kombinacija odstranjevanja in predelave).

¹¹ Države, ki so se EU pridružile od leta 2004, razen Hrvaške.

„uvoznici“ nevarnih odpadkov, saj jih je prva leta 2012 „uvozila“ tri milijone ton, druga pa en milijon ton. Malta v triletnem obdobju ni „uvozila“ odpadkov, kar velja tudi za obdobje 2007–2009. Portugalska je bila druga najmanjša „uvoznica“, saj je leta 2012 „uvozila“ samo 1 000 ton odpadkov, ki so bili vsi nevarni odpadki.

Tako kot v primeru odpadkov, poslanih iz EU-27, je bilo leta 2012 največ odpadkov, poslanih v EU-27, uvrščenih v skupino Y1–Y18, ki je zajela 20 % skupne količine vseh prijavljenih „uvoženih“ odpadkov. Istega leta je delež odpadkov iz kategorije Y19–Y45 znašal 11 %, delež odpadkov iz kategorije Y46–Y47 pa 7 %. Za primerjavo, leta 2010 so bili ti deleži 26 %, 14 % oziroma 8 %. Razlog za ta zmanjšanja je enak kot pri „izvozu“ odpadkov, tj. povečanje količine odpadkov, uvrščenih na podlagi oznak EU ali nacionalnih oznak namesto oznak Y iz Baselske konvencije. Leta 2010 je bilo 44 % pošiljk odpadkov, poslanih v EU, uvrščenih na podlagi oznak EU ali nacionalnih oznak, leta 2012 pa je bilo takih pošiljk 61 %. Opozoriti je treba, da podatki za leto 2009 niso bili na voljo za analizo.

Delež odpadkov, ki so bili v EU-27 poslani brez uvrstitve na podlagi klasifikacije, je leta 2012 znašal 1 %, leta 2011 pa 0 %. Za primerjavo, ta delež je leta 2010 znašal 9 %, leta 2009 pa 13 %. Edine države, ki leta 2012 niso uvrstile nekaterih odpadkov, so bile Belgija, Ciper, Češka republika, Francija, Latvija in Slovaška. Največja količina neuvrščenih odpadkov je bila „uvožena“ v Francijo, ki je „uvozila“ 55 000 ton takih odpadkov.

Večina nevarnih odpadkov, poslanih v države članice EU, je bila predelana. Vendar se je delež predelave v zadnjih letih zmanjšal. Leta 2003 je bilo v postopek predelave vključenih 89 % nevarnih odpadkov, poslanih v države članice EU-27, leta 2012 pa je bil delež predelave 69 %, kar pomeni, da se je delež nevarnih odpadkov, poslanih na odlagališča, povečal.

Nemčija je leta 2012 „uvozila“ 41 % skupne količine nevarnih odpadkov, poslanih v države EU-27 za predelavo. Drugi državi članici z velikim deležem nevarnih odpadkov, prejetih za predelavo, sta bili Francija (13 %) in Nizozemska (12 %). Te tri države so bile leta 2009 tudi največje „uvoznice“ nevarnih odpadkov za predelavo.

Enako kot v prejšnjem obdobju poročanja so skoraj vsi nevarni in drugi prijavljeni odpadki, poslani v države članice v obdobju 2010–2012, izvirali iz drugih držav članic ali držav Efte (97 % nevarnih odpadkov in 98 % vseh odpadkov, ki jih je treba prijaviti). Delež nevarnih odpadkov in vseh prijavljenih odpadkov, poslanih iz držav, ki niso članice OECD, je bil v obdobju 2010–2012 zelo majhen (3 % ali manj).

6. NEZAKONITE POŠILJKE, INŠPEKCIJSKI PREGLEDI IN IZVRŠILNI UKREPI

V obdobju poročanja 2010–2012 je bilo sporočenih več kot 2 500 primerov nezakonitih pošiljk v državah članicah EU-27, število primerov pa se je vsako leto povečalo (leta 2010 je bilo sporočenih približno 700 primerov, leta 2011 800, leta 2012 pa 1000 primerov)¹². Za primerjavo, leta 2009 je bilo približno 400 takih primerov. Zaradi neskladnosti med

¹² Verjetno je, da se je o nekaterih primerih poročalo dvakrat, če sta o njih poročali tako namembna država kot država odpreme.

enotami, ki so jih sporočile države članice, ni bilo mogoče poročati o tonaži pošiljk nezakonitih odpadkov. Več držav je količino nezakonito poslanih odpadkov merilo na primer v „zabojnikih“ ali „tovorih“ namesto v tonah.

Belgija je v obdobju 2010–2012 sporočila največ takih primerov, skupaj z Nemčijo in Nizozemsko pa je v tem obdobju evidentirala skoraj 60 % vseh takih primerov. Te informacije so povzete v Dodatku A.2.0 k delovnemu dokumentu.

Sporočeni primeri nezakonitih pošiljk odpadkov bi lahko kazali na bistveno povečanje števila nezakonitih pošiljk od prejšnjega obdobja poročanja. Po drugi strani pa bi lahko pomenili boljše poročanje držav članic ali učinkovitejše nadzorne ukrepe, npr. povečanje števila naključnih pregledov. V poročilu, ki ga je mreža IMPEL¹³ pripravila leta 2012, je navedeno, da je bilo povprečno število kršitev, izraženo kot delež fizičnih inšpekcijskih pregledov, 25 %. To bi pomenilo, da je treba izboljšati učinkovitost izvrševanja v državah članicah in da kljub povečanju števila sporočenih incidentov velik delež nezakonitih pošiljk odpadkov še vedno ostane neodkrit¹⁴. Navedeno bi lahko pomenilo, da je bilo dejanskih nezakonitih pošiljk v obdobju 2010–2012 bistveno več kot glede na uradna poročila, vendar je težko oceniti, v kolikšni meri to drži.

Poročanje držav članic o številu naključnih pregledov je bilo na splošno slabo in se je močno razlikovalo. Nekatere so poročale o skupnem številu pregledov, druge pa so to število razčlenile, na primer glede na število upravnih pregledov, število fizičnih pregledov ali organ, ki je izvedel preglede. Ta neskladja so bila posledica dejstva, da države članice različno opredeljujejo naključne preglede. Belgija je pojem „naključni pregled“ na primer obravnavala kot en sam fizični pregled, druge države (npr. Luksemburg) pa so ga razumele kot širšo operacijo, ki lahko vključuje več fizičnih pregledov. Poleg tega so nekatere države navedle točno število pregledov, medtem ko so druge poročale le, da so se pregledi izvajali, niso pa navedle, kako pogosto. Po mnenju mreže EU za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava bi bilo treba upravne in fizične inšpekcijske preglede šteti ločeno, nato pa jih sešteti, da bi dobili skupno število inšpekcijskih pregledov.

Poljska je primer države članice, ki je predložila kakovostne podatke o številu opravljenih naključnih pregledov. Leta 2011 je sporočila 3 200 naključnih pregledov, kar vključuje 122 pregledov obratov in 2 900 pregledov tovora. Poljska je leta 2011 „uvozila“ 77 000 ton nevarnih odpadkov, „izvozila“ pa jih je 14 000 ton. To pomeni, da je bilo na vsakih 1 000 ton poslanih odpadkov opravljenih 35 naključnih pregledov. Vendar bi bilo treba pridobiti zanesljivejše podatke za določitev dobre prakse v smislu števila naključnih pregledov na 1 000 ton poslanih odpadkov za EU kot celoto (če je to sploh mogoče).

Podobno kot v obdobju 2007–2009 sta bila najpogostejša razloga za nezakolitost pošiljanje odpadkov brez prijave ustreznim pristojnim organom ali v nasprotju s prepovedjo pošiljk v skladu z Uredbo. Običajni odzivni ukrepi so vključevali vrnitev odpadkov v državo porekla in določitev denarne kazni.

¹³ Mreža Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava.

¹⁴ IMPEL (2012) *TFS Enforcement Actions III Project Report (March–October 2012)*, 2012, <http://impel.eu/wp-content/uploads/2013/07/IMPEL-Enforcement-Actions-III-Year-1-FINAL-Report-amended-MN-080713.pdf>

7. SPLOŠNE UGOTOVITVE

Poročanje in kakovost podatkov

V primerjavi s prejšnjim obdobjem poročanja 2007–2009 se je število odgovorov, ki so jih predložile države članice, v obdobju poročanja 2010–2012 povečalo.

Med poročanjem držav „uvoznic“ in „izvoznice“ so bila opažena velika neskladja glede količin odpadkov, poslanih čez mejo. Leta 2011, ko je bila količina „uvoženih“ nevarnih odpadkov za 17 % večja od „izvožene“ količine, je bilo poročanje najmanj točno. Za vse prijavljene odpadke je bila ta razlika 5 %. Pričakuje se, da bo uporaba elektronske izmenjave podatkov med pristojnimi organi vseh držav članic EU prispevala k zmanjšanju neskladij v prihodnjih poročilih.

Količina odpadkov, ki so bili poslani, ne da bi bili uvrščeni na podlagi klasifikacije, se je v tem obdobju poročanja še naprej zmanjševala. Leta 2012 je bil le 1 % odpadkov poslan brez uvrstitve po klasifikaciji. Za primerjavo, leta 2009 je bilo takih odpadkov 3 %. To zmanjšanje je še bolj izrazito v primerjavi z leti pred tem (obdobjem 2005–2008), ko se je ta delež gibal od 7 % do 14 %.

Poročilo, ki ga je leta 2012 izdala mreža Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava (IMPEL), kaže, da je bilo dejanskih nezakonitih pošiljk v obdobju 2010–2012 precej več, kot so uradno poročale države članice.

Nastajanje nevarnih odpadkov

Nastajanje nevarnih odpadkov je bilo v obdobju poročanja stabilno. Leta 2012 je v državah članicah EU-27 nastalo 76 milijonov ton nevarnih odpadkov, leta 2011 75 milijonov ton, leta 2010 pa 76 milijonov ton. Skupna količina nastalih nevarnih odpadkov se je med obdobjema 2007–2009 in 2010–2012 zmanjšala za 4 %. Povprečna letna količina nastalih odpadkov je bila v obdobju 2007–2009 79 milijonov ton, v obdobju 2010–2012 pa 75 milijonov ton. Vendar se je glede na gibanje v daljšem obdobju letna količina nevarnih odpadkov v obdobju 2000–2012 povečala za 26 %.

Pošiljke odpadkov

Količina prijavljenih odpadkov, poslanih čez mejo, se je v EU-27 v tem obdobju poročanja povečala. Skupna količina vseh prijavljenih „izvoženih“ odpadkov je leta 2012 znašala 14 milijonov ton, leta 2009 12 milijonov ton, leta 2001 pa 6 milijonov ton. Skupna količina vseh prijavljenih odpadkov, „uvoženih“ v EU-27, je leta 2012 znašala 17 milijonov ton, leta 2009 14 milijonov ton, leta 2001 pa 7 milijonov ton. To bi lahko pomenilo, da je EU-27 neto uvoznica prijavljenih odpadkov¹⁵.

Kljub povečanju skupne količine čezmejnih pošiljk prijavljenih odpadkov se je količina nevarnih odpadkov, poslanih čez mejo, v tem obdobju poročanja zmanjšala. Leta 2012 je bilo iz EU-27 poslanih pet milijonov ton nevarnih odpadkov, v EU-27 pa jih je bilo „uvoženih“ sedem milijonov ton, kar pomeni, da bi lahko bila EU-27 neto uvoznica nevarnih odpadkov, saj jih je uvozila dva milijona ton več kot izvozila. Poleg tega je bilo

¹⁵ Zaradi dejstva, da je bilo opaženo čezmerno poročanje o uvozu, je težko oblikovati jasen sklep.

leta 2012 90 % čezmejnih pošilk nevarnih odpadkov opravljenih med državami članicami in ne s tretjimi državami (v letih 2011 in 2010 je bil ta delež 86 %). To kaže na visoko raven samozadostnosti, kar zadeva obdelavo nevarnih odpadkov v EU-27.

Količina nevarnih odpadkov, obdelanih v državi porekla, se je od prejšnjega obdobja poročanja povečala. Leta 2012 je bilo 94 % nevarnih odpadkov v EU-27 obdelanih v državi porekla. Države z „izvozno“ stopnjo, višjo od 40 %, so bile Irska, Luksemburg, Malta in Slovenija. Za primerjavo, leta 2009 je bilo več kot 90 % nevarnih odpadkov v EU-27 obdelanih v državi porekla.

Leta 2012 je bila večina čezmejnih pošilk nevarnih odpadkov predelana (69 % odpadkov, poslanih v države članice, in 70 % odpadkov, poslanih iz držav članic). Oba deleža sta se od leta 2009 zmanjšala, kar pomeni, da je bil večji delež nevarnih odpadkov obdelan na odlagališčih.

Nezakonite pošiljke odpadkov

V obdobju 2010–2012 je bilo sporočenih več kot 2 500 primerov nezakonitih pošilk v EU-27, od tega jih je bilo približno 1 000 sporočenih leta 2012. Za primerjavo, leta 2009 je bilo takih primerov približno 400. Vendar slaba kakovost podatkov o nezakonitih pošilkah in razlike v številu opravljenih naključnih pregledov preprečujejo temeljito analizo uspešnosti EU-27 in posameznih držav članic pri zmanjševanju števila takih primerov.

8. NADALJNI UKREPI

Na dvanajsti konferenci pogodbenic Baselske konvencije je bila sprejeta spremenjena oblika nacionalnega poročanja pogodbenic, ki se bo uporabljala od leta 2016¹⁶. Pričakuje se, da bo nova oblika izboljšala kakovost poročanja in zlasti klasifikacijo odpadkov, saj bo poročanje o posebnih oznakah za nevarne odpadke iz Priloge VIII h Konvenciji (tj. seznam A) postalo obvezno.

Nedavne spremembe, uvedene z Uredbo (EU) št. 660/2014, se bodo začele uporabljati 1. januarja 2016. Vključujejo zamenjavo izraza „naključni pregled“ z novo opredelitvijo splošnejšega pojma „inšpekcijski nadzor“, s katero naj bi se izboljšala doslednost odgovorov držav članic. Glede na novo spremembo morajo države članice do 1. januarja 2017 uvesti načrte inšpekcijskih nadzorov, ki morajo vsebovati minimalni sklop elementov in temeljiti na oceni tveganja, katere cilj je med drugim določiti najmanjše število zahtevanih inšpekcijskih nadzorov. Poleg tega je cilj spremembe okrepiti pristojnosti organov, ki sodelujejo pri inšpekcijskih nadzorih, in jim s tem omogočiti, da se na podlagi dokazov odločijo, ali je snov ali predmet, ki se prevaža, odpadek in ali se lahko pošiljka šteje za nezakonito pošiljko odpadkov.

Komisija bo, kot je napovedala v svojem akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo, sprejetem 2. decembra 2015, sprejela nadaljnje ukrepe za zagotovitev ustreznega izvajanja Uredbe ter posebne obravnave tokov odpadkov visoke vrednosti, kot so izrabljena vozila, da se prepreči izguba surovin.

¹⁶ To ne vpliva na naslednje triletno poročilo Komisije, ki bo zajemalo obdobje 2013–2015.

